

14. sunnuntai helluntaista

Lönnrotin kirkkopyhä, Sammatti
Lähimmäinen

Piispa Tapio Luoma

Luuk. 10:25-37

Sammatin kirkon kellot ovat jälleen tänä aamuna kaiuttaneet tuttua viestiään. Niin ne ovat tehneet jo monien sukupolvien ajan 250 vuotiaasta kellotapulista käsin. Kelloon valettu teksti kuvaa hyvin, miksi ääni on kaikunut yli sammattilaisen maiseman ja kantautunut korviin: "Coscas cuulet cuminani, culje kirkkon kiruhusti, Herran sanaa saavuttamaan." Kellon ääni on siis kutsu. Ja koska se on ollut aina kutsu saapua kirkkoon, se on samalla ollut kutsu pysähtymiseen ikuisuuden ja Jumalan suuruuden edessä.

Kirkonkello kutsuu kirkkoon, johon saavumme muiden seurassa. Seurakunnan olemukseen kuuluu, että emme elä kristittyinä yksin vaan me kuulumme yhteen. Olemme seurakunnassa sananmukaisesti muiden seurakuntalaisten seurassa. Täysin yksin eletystä kristillisestä vaelluksesta puuttuu paljon, ja usein se käy jopa mahdottomaksi. Siksi seurakunta on se yhteisö ja seurakunnan kirkko se paikka, johon tulemme yhteen, jotta yhdessä voisimme kokea Jumalan puhuttelun.

Yhteen tuleminen ja Jumalan puhuttelun kokeminen johdattaa meidät Herramme Jeesuksen kohtaamiseen. Hänestä kertovat raamatunkohdat, joita kirkossa aina luetaan. Jeesuksen kohtaamme tänäänkin siinä Luukkaan evankeliumin kohdassa, jonka juuri kuulumme. Uskonnollisista harrastuksistaan tunnettu lainopettaja siinä kohtaa Jeesuksen ja antautuu keskusteluun hengellisistä asioista.

Pientä näyttämisen tarvekin lainopettajalla oli: hänen piti saada esitellä kuuluisuutta saavuttaneelle toiselle opettajalle oman hengellisen elämänsä tasoa. Säädökset ja ohjeet olivat hallinnassa, kunnan uskovaisen mittapuut olivat täyttyneet. Miten tärkeä onkaan tuo kuulemamme rakkauden kaksoiskäsky: "Rakasta Herraa, Jumalaasi, koko sydäimestäsi ja koko sielustasi, koko voimallasi ja koko ymmärrykselläsi, ja lähimmäistäsi niin kuin itseäsi."

Lainopettajan ja Jeesuksen keskustelussa kiinnittää huomiota, että Jumalasta ei lopulta puhuttu ollenkaan. Lainopettaja puki polttavimman pohdintansa olennaiseen kysymykseen: »Kuka sitten on minun lähimmäiseni?» Lähimmäisen määrittäminen on vaikeaa. Olisi helpointa ajatella, että lähimmäinen on se, joka on kanssani samaa mieltä, jonka puhetta ja elämäntapaa ymmärrän, joka kuuluu samaan joukkoon kuin minä. Ei ole ollenkaan itsestään selvää, että pidämme lähimmäisenämme niitä, jotka eivät kuulu samoihin joukkoihin kuin me, jotka ovat jollakin tavoin erilaisia tai jotka ajattelevat asioista toisin kuin itse ajattelemme.

Jumalasta ei siis puhuttu, mutta lähimmäisyydestä sitäkin enemmän. Ainakin päällisin puolin näyttää, että hengellisistä asioista ei enempää keskusteltu vaan keskityttiin ihmisten välisiin suhteisiin. Mutta tuskin oli Jeesuksen tarkoitus unohtaa puhe Jumalasta tässä yhteydessä. Pikemminkin hän haluaa painokkaasti korostaa, että emme voi puhua Jumalasta puhumatta samalla toisesta ihmisestä, ja kun puhumme lähimmäisestä, puhumme samalla aina myös Jumalasta. Se, miten toiseen ihmiseen suhtaudumme, on Jeesuksen opetuksen mukaan hengellinen asia, joka kuuluu oleellisesti omaan Jumala-suhteeseemme. Sellainen Jumala-usko, joka ohittaa ihmisen, ei ole kristillistä, eikä kristillistä vastaavasti ole sellainen ihmisarvon korostaminen, joka unohtaa Jumalan.

Jeesus tekee asiansa selväksi havainnollisen kertomuksen avulla. Laupias samarialainen on kautta aikojen puhutellut ja muistuttanut seurakuntalaisia siitä, miten toiseen ihmiseen pitäisi suhtautua. Miten monesti Jeesuksen vertaus onkaan kuultu myös täällä Sattin kirkossa. Ja jälleen sen kuulemme. Ja jälleen havahdumme siihen, että niin pappi kuin leeviläinenkin, nuo uskonnollisen elämän voimahahmot, hurskaat ja Jumala-uskossaan vakaat, eivät pysähtyneet ryöstetyn ja runnellun miehen avuksi. Heiltä puuttui jotakin, jotakin sellaista, joka sai samarialaisen ohikulkijan pysähtymään.

Mitä sellaista siis papilta ja leeviläiseltä puuttui, joka taas samarialaisella oli. Pappia ja leeviläistä ei pysäyttänyt ryöstettyä miestä auttamaan edes se, että hän todennäköisesti oli papin ja leeviläisen tavoin juutalainen. Samarialaiselta ei olisi odottanut apua, koska hän kuului juutalaisten halveksimaan kansanosaan. Mutta hän pysähtyi hoivaamaan runneltua matkalaista välittämättä kansanosia jakaneista käsityksistä ja ennakoasenteista. Mikä siis sai samarialaisen auttamaan ryöstettyä matkalaista? Jeesus antaa vastauksen: "Kun samarialainen saapui paikalle ja näki miehen, hänen tuli tätä sääli."

Sääli kalskahtaa korvissamme ikävältä sanalta, koska siinä kuullaan helposti jotakin alentavaa. Sääliä harva kaipaa, kuten tiedämme. Mutta jos ymmärrämme tässä yhteydessä säälillä jotakin sen suuntaista, josta nykyisin puhuisimme empatiana, myötätuntona tai myötäelämisenä, samarialaisen tuntemus tulee ymmärrettävämmäksi. Pappi ja leeviläinen eivät kokeneet myötätuntoa tai ainakaan se ei saanut heitä toimimaan. Uskonasioissa vahvat miehet ja hurskauden esikuvat osoittivatkin kovuutta ja piittaamattomuutta. Rakkauden kaksoiskäskyn ensimmäinen osa oli kyllä ajatuksissa ja ehkä heidän mielestään jopa helppo toteuttaa, mutta lähimmäisen rakastaminen osoittautui ylivoimaiseksi.

Jeesuksen kertomus laupiaasta samarialaisesta puhuttelee yksinkertaisuudellaan. Se esittää meille kysymyksen, millaista on myötätuntonne ja kenelle olemme sitä valmiit osoittamaan. Samalla se vie vieläkin vaikeamman pohdinnan äärelle: millaista on kristillisyytemme ja hengellinen elämämme? Onko siinä tilaa rakkauden kaksoiskäskyn molemmille puolille, sekä Jumalan että lähimmäisen rakastamiselle? Vai pitääkö myöntää, että niin mielellämme valitsimme itse, keitä lähimmäisinä pitäisimme ja millaista myötätuntoa osoittaisimme? Hengellisessä elämässämme on oltava sijaa sekä Jumalalle että lähimmäiselle.

Hyvät sammattilaiset, hyvä kokoontunut seurakunta. Tällaista on Herramme Jeesuksen eteen hiljentyminen tänään. Tätä viestiä Sattin kirkon kello on kutsunut meidät tänään kuulemaan ja tällaisen Herran eteen hiljentymään. Jeesus puhuu meille Jumalasta ja lähimmäisestä tavalla, joka ei anna lupaa erottaa Jumalaa ja lähimmäistä toisistaan. Mitä ohjausta ja neuvoa omaan elämäämme kaipaammekaan, millaisia ajatuksia tarvitsemme, tämä on ehdottomasti tärkein: "Rakasta Herraa, Jumalaasi, koko sydäimestäsi ja koko sielustasi, koko voimallasi ja koko ymmärrykselläsi, ja lähimmäistäsi niin kuin itseäsi."